

T I T. II.

Van verscheide Ingangen van Rechten
in Civile Saacken, ende hoe daar van
de weet moet gedaen worden.

I N H O U D.

1. 'Er zyn verscheide Ingangen van Rechten ingevoerd, om een goede ordre in de Regtspleging te houden.
2. Waar van 'er één, na de natuur der zaak, moet genomen worden.
3. Anders obsteert de Exceptie van informaliteit.
4. Dog, in dubio, mogen twee Ingangen van Rechten worden gebruikt, en alternative geconcludeerd.
5. Uitzondering van zaken, welke niet aan de Landgerichten behoren, of die niet met één van deze Ingangen van Rechten kunnen aangevungen worden.

1. [*Verscheide Ingangen.* Offchoon de formulaire Rechtsgeleerdheid der oude Romeinen, die den uitslag eener zaak van de náauwgezetheid eeniger plegrige woorden deed afhangen, na de hedendaagsche manier van Procederen, wel geen plaats meer vind, zóo zyn egter by de Landbrieven en dit Landrecht, om de verwarring in 't behandelen der Gerichtszaken, zóo veel mogelijk, voor te komen, na derzelve onderscheiden aart, verscheide Ingangen van Rechten voorgeschreven. Een
2. aanlegger moet derhalven den aart der zaak en de eigentlike hoedanigheid van den eisch, die hy voornemens is te doen, wel inzien en zorg dragen, dat met geenen verkeerden ingang van Rechten voor het Gericht erscheid, op dat zig niet bloot stelle aan de exceptie van informaliteit en nulliteit, waar door hy, met verlos der kosten, van de instantie zou vervallen zyn. L. Goris *ad* 3. *consuet. velav. Cap. 7. n. 3. & 4.* Want bevonden wordende, dat de manier van Procederen by het Land-

Landrecht voorgeschreven, niet was in acht genomen, zou het geen Richter vrystaan de exceptie van informaliteit te rejecteren, al was zelve de Claufule, *omni meliori modo* of andere salutaire Claufel het libel geïnfeereerd: dewyl de manier van Procederen tot de forme des Gerichts behoord, daar geen Richter zig eenige remissie of dispositie over vermag aan te matigen, maar dezelve *stricte* moet in acht nemen. Schraff. *Veluw.*

4. *Pract. pag. 7.* Wanneer evenswel een aanlegger een gegronde reden van twyffeling had, welken ingang van rechten te gebruiken; by voorbeeld: als hy onzeker was, of de zaak by Bezaat of Inleiding moest aangevangen worden, zou het, nog tegens gronden van gemeene Regten, nog tegens dit Landrecht aanlopen, om de zaak aan te vangen by Bezaat en Inleiding te gelyk in één libel; voorts in de Conclusie van 't selve alternatief te contenderen, dat een goed Bezaat of eventueel een goede Inleiding gedaanzy, waar over kan nagezien worden Schraff. *Obs. Pract. obs. 25.* En zoo heeft men zelfs voor dato van 't Landrecht ook dikwils Peinding en Bezaat in eene acte gedaan, wanneer de hoofdsom Peindbaar was, en voor de verjaarde renten niet mogt gepeind worden, of dat 'er geene interesse bedongen waren, gelyk ons van dezen inhoud veele actens zyn voorgekomen.

” Met - - - - heeft A. gepeind aan zeker Huis,
 „ als B. onder - - - - is hebbende voor de som van
 „ - - - - herkomende van geleende gelden, en heeft
 „ met een Bezaat gedaan voor den interest van dien
 „ voor twee jaaren agterstant ter goeder rekening en
 „ de voorts den schade met recht. actum oirconde
 „ &c. a.”]

5. [*Civile zaaken.* Offchoon uit de woorden van deze Rubricq, en veel meer uit die van van den eersten Articul, *alle civile zaken*, zou konnen begrepen worden, dat 'er geene civile zaken zouden kunnen voorkomen, die niet door een van deze ingangen van rechten zouden

den kunnen aangevangen worden, zoo is zulks egter alleen te verstaan van zodane zaken, die aan de Landgerichten zyn gedemandeerd, en niet van dezulke, die voor eenen anderen Richter behoren, als *Echtzaken*, *Leen-Procedures* en diergelyke; en moeten dan nog bovendien deze uitzonderingen gemaakt worden.

1. Dat disputeren over de Præferentie en Concurrentie, ingevolge *Tit. 13. Art. 27. & 28.* als mede *Tit. 26. Art. 12. & seqq. de plano* ofte na ingediende schriftelyke Memorien, by een extraordinair Gericht, worden afgedaan, zonder dat daar toe een dezer ingangen regtens vereist word.

2. Is hier van uit te sonderen de quaestie over een geleverden staat en inventaris, die, ingevolge *Tit. 16. Art. 4.* en *Tit. 25. Art. 12.*, door de geïnteressèrenden, die dezelve niet approberen, binnen zes weeken, moet gestraft worden: waar omtrent by eene algemeene Practyk geuseerd word, dat een Inventaris aan het Comptoir van een Landschryver of Secretaris geleverd zynde, daar tegens door die geenen, ten wiens behoefte die erlegd is, word gediend van straf, voorts de zaak by contra straf, Debath en contra Debath voldongen, zonder, daar in, eenige ingang van regten te gebruiken; gelyk binnen de Stad Nymegen ook gemeenlyk plaats heeft; ziet hier van nader *Tit. 16. Art. 4.*

3. Is hier ook uit te sonderen, dat een Officier, tot bekoming van civile Breuken willende ageren, zulks doen moet by Citatie, volgens *Tit. 35. Art. 20.*, en niet mag peinden, buiten voorgaande vonnisse. *Tit. 4. Art. 5.]*

A R T. I.

In den Rycke van Nymegen, in de Amp-
ten van tusschen Maes ende Whael,
Over- ende Neder-Betuwen, mitsgaders
in

in het Neder-ryks Walt, als mede in de Heerlykheden ende Gerichten daer onder reforterende of gelegen zynde, moeten alle civile faecken aengevangen werden by eene van de naervolgende Ingangen van Rechten, te weten, by Befaetinge of Arrest, Peyndinge, Inleydinge, ende Gerichtelycke klachte, ende by gene andere Ingangen, of manieren meer.

I N H O U D.

1. *Neder-Ryks-Wald, waarom dus genaamd.*
2. *De gefelde Ingangen van Rechten, en geen andere wyfe van Procederen, moeten gebruikt worden.*
3. *Wanneer voor af Sommatie nodig is, of niet.*
4. *De Verweerder moet geroepen worden voor zyn Competenten Richter.*
5. *Welke Richter, na Landrechten, competent is, en onderscheid der zaken.*
6. *Incompetente Richter te declineren.*
7. *Bevorens waren 'er maar drie Ingangen van Rechten.*

I. [*Neder-Ryks-Wald.* Aldus genoemd, om dat het onder het H. Roomfche Ryk gehoord heeft, en door den Keizer aan den Hertoge van Gelder afgestaan is. *Pl. B. Pralim. Col. 3. in princip.*]

2. [*Moeten.* Dit woord drukt een præcife necesfiteit uit, zulks dat nog door Request, nog op eenige andere wyfe een zaak kan aangevangen, of iemand eenig goed afgewonnen worden, als door de by dezen Art. voorgefchrevene Ingangen van Rechten; En zoo het anders gefchiedde, was 'er verkorting boven recht, waar tegen een belédigde zou moeten gehandhaafd worden. *Pl. B. Pralim. pag. 14. Art. 32.* Zoo egter iemand zig op

een aan hem geïnfinueerd Request inliet, zou een Richter wettiglyk kunnen decideren, om dat elk van zyn regt kan renuntieren, en een Richter niet ligt over eene informaliteit erkend, als op excipiering van Parthye.]

3. [*Aangevangen worden.* Hier zoude zig de vraag opdoen, of men, voor en al eer in regten te treden, niet behoord eene Sommatie of andere bewysfelyke aanmaning tot voldoening, te laten voor afgaan? Om dat iemand, wanneer hy zonder voorafgegane aanmaning in rechten wierd aangesproken, en, na bekomene Infinitie, binnen den termyn van oppositie, het geeifte offereerde te voldoen, met veel reden van billykheid zou kunnen sustineren, tot het betalen van eenige kosten, ongehouden te zyn. *Schraff. ad reformat. Velav. Cap. 7. n. 6.*, instemmende met veele voornaame Rechtsgeleerden, maakt onderscheid tusschen zodane schulden, die liquid zyn, en waar over zekere tyd van betaling, 't zy by beding, 't zy by algemeen gebruik, bepaald is, als waar in men zegt, *quod dies interpellat pro homine*; en tusschen illiquide en zodane, die de moderatie van een Richter onderhevig zyn; en vereischt eene voorgaande aanmaning tot de laatste, maar niet tot de eerste. Zie ook *Wass. pract. jud. Cap. 1. n. 32.* Hier diënd men nog by te voegen, dat de noodzakelykheid van Sommatie ook geen plaats kan vinden tegens Uitheemsche, of dezulke, die men niet weet, waar hunne zekere woonplaats houden, en op wiens goederen, zoo men ze ergens vind, by Arrest of Bezaat geprocedeed word, maar moeten, in zoo een cas, de kosten van Arrest mede worden betaald. Binnen de Stad Nymegen is het eene wet, dat voor het doen van Citatie eene vriendelyke Interpellatie moet voor afgaan. *Provision.*
4. *Ordon. aldaar. Art. 5.* Voorts heeft men in 't aanvangen van alle zaken wel acht te nemen, dat men elk roepe voor zynen Competenten Richter, die namentlyk bevoegd is om kennisse te nemen van de zaak,
die

- die voor hem, ter beslissing gebragd word. Op wat wyse iemand eenen Richter onderhorig word, zie by Vromans *de for. compet. lib. 1. Cap. 3* en in de *Aan-*
5. *tekeningen van de Heer Middellant* aldaar. Ingevolge, het gemeene recht is iemands woonstede de eerste en voornaamste oorzaak van zyn onderhorigheid; dog dezelve kan, na dit Landrecht, in civiele zaken, weinig in aanmerking komen: vermids hier een Debitteur in zodanige zaaken, niet, als elders, by daging word geroepen, maar zyne Goederen onder het Rechtsgebied van den Richter gelegen of ervintelyk, by *Bezaat* of *Peinding* besproken en aangedaan worden. En in zaaken van *In-* en *Uitleiding* de bevoegtheid van den Richter voortvloed uit de onderhorigheid van de plaats, daar 't goed gelegen is; gelyk mede in geval van *Klagte* over storinge in 't bezit of gebruik van goed of recht; en in *Klagte* over het ontnemen van gereed goed of dadelijke injurie, de zaak eerst na gedane verborging van den Beklaagden van ten rechte te staan, en 't gewysde te zullen voldoen, ingevolge *Tit. 6. Art. 18. & 20.* voor het Gericht gebragd word; wanneer de Beklaagde, door het stellen van die Cautien, zoo hy anders dien Richter niet onderhorig was, in deszelfs Rechtsgebied zou hebben geconsenteerd, en dien volgens, wegens prorogatie van Jurisdicte, verftoken zyn van 't objicieren eener *Exceptio fori incompetentis*. Iemand
6. voor eenen Richter geroepen zynde, wiens Jurisdicte notoirlyk incompetent is, zoude voor denzelven niet behoeven te compareren; dog, wanneer het eenigzints twyffelagtig is, moet men de incompetentie van den Richter allegeren, en aan denzelve defereren de erkenenis *an sua sit Jurisdicte nec ne*. Vromans *loc. alleg.*
- §. 4. Ziet ook *Annot. op Tit. 10. Art. 31.*]
7. [Naarvolgende Ingangen. Men vind 'er hier vier opgenoemd, dog voor het instellen van dit Landrecht scheinen in den Ryke van Nymegen, en den Ampte

van tusschen Maas en Whaal alléén de drie eerstgemelde in gebruik geweest te zyn; zoo als, ten aanzien van het Ryk, opgemaakt moet worden uit het Advys van de Heer W. Water in *Nederl. Adv. Boek part. 4. pag. 380.* in verbis: *dat het Bezaat, zynde één van de drie Ingangen van Rechten in den Ryke van Nymegen gebruikelyk; gelyk dan ook in den Landbr. van 't Ryk d. a. 1532.* wel de drie eerstgem. Ingangen van Rechten voorkomen, dog van de Gerichtelyke klagte niet gerept word; te vinden in 't Pl. B. *App. 1. Col. 4. 5.*; en, ten aanzien van 't Ampt van tusschen Maas en Whaal, uit de Instructie voor de Onderfchouten van den 28. May 1677., waar by aan dezelve het doen der Insinuatiën van de *Bezatingen, Peindingen en Inleidringen* word gedemandeerd, zonder van *Gerichtelyke Klagte* te spreken.]

A R T. II.

Van alle dese Ingangen van Rechten sal een yder die 't aengaet binnen het Furstendom Gelre ende Graeffschap Zutphen woonachtigh of aldaer aen te treffen zynde, de Weet moeten gedaen worden met het overleveren van een Copie voorhooffs, of aen syne woonstede door den Schoutus of Onder-Schoutus of Custer daer fulcks gebruyckelyck is, als in den Ampte van Neder-Betuwe.

I N H O U D.

1. *Het doen der Weet geschied in de Ampten niet op gelyke wyse.*

2. *Wel*

2. Wel ten opzichte der mondelinge Klagte.
3. Dog omtrent de andere ingangen leverd Art. 3. buj. Tit. twyffeling op.
4. Praetyk, deswegen, in 't Ryck.
5. ——— In Neder-Betuwe.
6. ——— In Maas en Wbaal en Over-Betuwe.
7. Nuttigheid der Weetbrief.
8. Weeten van Peindingen.
9. Hoe oudtyds de Weeten gedaan wierden by absentie van de besprokene.
10. Hoe alnu, zoo de besprokene niet te huis is.
11. Ofte zoo in een ander Quartier binnen de Provincie woond.
12. Hoe de Insnuatien in de Beneden Ampten geschieden.
13. Schoutus verdiend in 't relateren Geloof.
14. Limitatie deswegen.
15. Is, in zaken buiten zyn Ampt, een singulier getuigen.
16. Door welken Schout de Insnuatie geschieden moet.
17. Sussenu der Overschouten in Maas en Wbaal wegens 't doen der exploitien.
18. Pligt van een Schout.
19. Praetyk in de Neder-Betuwe.

1. [*Weet gedaan worden.* Omtrent het doen der Weet van de twee eerstgenoemde Ingangen van Rechten heeft de Praetyk voor dato van het Landrecht reeds gestuctueerd, en is alnog in de Vier Boven-Ampten niet eenstemmig. Ten opzichte der *Inleidinge* en *mondelinge Klagte* word Tit. 5. Art. 4. & Tit. 6. Art. 18. in 't byzonder geleerd, dat van dezelve, onder het Zegul van den Richter en onderteekening van den Landschryver of Secretaris een tchristelyke Weet moet gedaan worden; gelyk het ook in diervoegen in alle de vier Ampten in acht
2. genomen word. Dog ten aanzien van *Bezaat* en *Peinding*, maakt het de uitdrukking in Art. 3. van dezen Titul, daarenboven *Copie van de Weet worden geïnfinueerd*, twyffelagtig, of door *Weet* alleenlyk te verstaan zy eene Insnuatie of Bekentmaking, dan wel een byzondere Schriftuur, in gelyke forme als van de *Inleidinge* en *Klagte* is gezegd. In den Ryke van Nymegen word het in den laatsten zin begrepen, en van alle Ingangen, in alle gevallen

- een Weet gemaakt onder 't Zegul van den Richter en ondertekeninge van den Landschryver, in dezer voegen: "Ik ----- Burchgraaf en Richter &c. laat u B. hier „ mede weten, dat A. op den ----- met my oircon- „ Gerichtsluiden nabenoemd, *Bezaat &c.* gedaan
5. „ heeft &c. " Dog ter contraire word in de Neder-Betuwe nimmer een schriftelyk Weet gemaakt, als alleen in de gevallen *Tit. 5. Art. 4.* en *Tit. 6. Art. 18.*
6. boven aangehaald. Terwyl in Maas en Whaal en de Over-Betuwe een middelweg gekozen, en alléén van *Bezaat* en *Peinding* mede een Weet gemaakt word, als de besprokene buiten het Ampt woonagtig is; maar aan Ingezetenen van die Ampren respectieve word de Weet of Insinuatie gedaan met overgifte
7. van Copie van 't *Bezaat* of *Peinding*. Welk maken van Weetbrieven zyne nuttigheid heeft omtrent Uitheemsche, die niet onder 't Landrecht wonen, en dus niet konnen gepraesumeerd worden hetzelfde te kennen; terwyl daar by gemeld word, hoe lang dezelfde tyd hebben om zig in oppositie te stellen. Vergelyk hier mede *de Rechten van 't Over-Quart. 5. d. 4.*
8. *Tit. §. 4. Art. 9.* en *10.* In Maas en Whaal en de Over-Betuwe daar de *Peindingen* met gesworen *Peinders* worden gedaan, word de *Peinding* aan het Comptoir van den Landschryver gebragt, die daar van de Weetbrief op naam van den Officier formeerd en uitgeeft, waar by gemeld word, op wat tyd met den *Peinder* gepeind is.]

9. [*Voorhoofds ofte aan zyne Woonstede.* Volgens den Landbrief des Ryks d. a. 1532. vermogt niemand eenig goed afgewonnen worden, dan, na dat hem de Weet voorhoofds was gedaan, dog zoo hy buitens Lands was, dan aan de Kerk daar 't goed gelegen was. Pl. B. 1. *App. Col. 19.* en *41.*, terwyl eger de besprokene, wanneer hy by zyn te rug komst verklaarde van de *Bezaaten* en *Peinding* niet geweten te hebben, zig nog, op den

den eersten Gerichtsdag, na dat in 't Land gekomen was, konde in oppositie stellen. Pl. B. 1. *App. Col. 4.* Het is ook allerding's de reden en billykheid conform, dat niemand, buiten zyn weten en schuld, de straffe van ongehoorzaamheid kooft te ondergaan, als is eene Landrechtelyke Contumacie, die, door het niet observeren der gestelde termynen, word geincurreerd. Waaröm het ook niet genoeg is, dat aan een ander, offchoon al by de zaak geïnteresseerd, de Insinuatie gedaan word met recommandatie om de Medebesprokene daar van kennisse te geven, ofte dat één der besprokenen de Insinuatie voor den anderen aanneemd; want zoo hy eens geen communicatie deed, en zulks ten gevolge had, dat de besprokene geen oppositie kwam te doen, en het goed uitgewonnen wierd, zoude zodane besprokene, *in puncto executionis*, zig kunnen opposeren, en de nulliteit

10. van dien kunnen reclameren. En daarom word wel expresselyk gerequireerd, dat de Insinuatie voorhoofds of aan de woonstede geschieden moet; in welk laatste geval aan de Huisgenoten onderrigt moet gegeven en hen een Copie der acte gelaten worden: zoo 'er nu niemand te huis is, of dat de geene, die zig aldaar bevinden, verweigeren de acte aan te nemen, doet een Schoutus best met een Copie aan de deur te affigeren, en zulks de nabuuren te verwittigen; zie Stad-R. van Bomm. *Cap. 2. Art. 2.* Land-R. van Tiel- en Bomm.-W. *Cap. 3. Art. 2.* Schraff. *ad Consuet. Velav. Cap. 9. Art. 2. n. 3.*]

11. [*Furstendom Gelre.* Dus vald deze manier van insinueren kostbaar, wanneer den geïmpetreeerde zig in 't Quartier van Veluwe ofte Graafschap Zutphen onthoud, terwyl de Schout van de Plaats, daar de goederen leggen, zig in perzoon derwaards moet begeven, en bezorgen, dat, na verleend Territoir, de Insinuatie

12. geschiedde. In Tielre- en Bommelre-Waard word de Weet dan alleen voorhoofds gedaan, als de geïmpetreeerde in 't Ampt woonagtig is, dog zoo hy buiten 't

Ampt woond aan den Rentmeester of Volmagtiger, en zoo die de aanneming verweigeren, by Publicatie voor de Kerk, affixie van Billetten en toezending van een Copie met de post, waar van recipissé van den Postmeester moet genomen worden. Land-R. van Tiel- en Bomm.-W. *Cap. 3. Art. 3.* Stad-R. van Bomm. *Cap. 2. Art. 3.*]

12. [*Schoutus.* Op dat uit deszelfs Relas van de gedane Weet zou kunnen consteren, want een Schout of Dienaar verdiend in zyne gichtinge geloof, om den Eed, die hy, deswegen, by den aanvang zynér bedieninge heeft gedaan. *L. 5. Cod. de Exact. tributor. L. 1. §. 12. ff. de offic. praefect. urb. L. 5. ff. 1. 3. ff. de reb. eor. qui sub tutel.; Merula prax. Civil. lib. 4. Tit. 25. Cap. 6. Holl. Consult. 1. d. Conf. 313.* Zoo
14. egter een geimpetreeerde ontkende eenig exploit aan hem geschied te zyn, zou hy, tot het bewys van dien moeten toegelaten worden. *Schraff. ad Consuet. Velav. Cap. 9. Art. ult. in fin. Matth. de judiciis, disput. 7. n. 9.* Ja zelve, zoo hy al geen bewys ter contrarie konde uitbrengen, en een zeer geloofbaar man was, zoude het, uit overweging van de qualiteit der perzonen, veel van het oordeel van een Richter afhangen, wie geloof zou meriteren. *Menoch. de arbitr. judic. Quaest. 2. Cap. 2. Cas. 112. n. 8. & seqq.* Het
15. geen hier boven, met de betrekking tot de geloofwaardigheid van een Schout gezegd is, raakt alléén het relateren van hunne gedane exploitén, en het daar op ontvangen antwoord; in andere zaken, die buiten syn Ampt zyn, is hy een singulier getuige, even als een ander. *Mev. ad jus Lubec. lib. 1. Tit. 1. Art. 3. n.*
16. 17. Ondertusschen is wel in acht te nemen, dat de Insinuatie aan de Ingezetenen van de Ampten moet geschieden door den Schoutus, onder wiens Schout-Ampt de besprokene woonen, dog buiten de Ampts-Territoiren wonende, door den Schoutus onder wiens Schout-

Ampt de besprokene goederen leggen, wyl het zeker is, dat de eene Schout in het Schoutgebied van den anderen niet treden mag zonder speciale autorisatie. *Quem admodum enim extra territorium jus dicenti impune non paretur, ita neque apparitores extra stationis suæ territorium quidquam expedire, neque alterius officio se immiscere possunt.* S. van Leeuwen *Cens. for. p. 2. lib. I. Cap. 9.* Gelyk dan ook op den 29. Octob. 1726. by 't Landgericht van Over-Betuwe in zake van M. A. T. Baronneffe van Wittenhorst contra den Grave van Renesse, *cum expensis* zyn geadmitteerd de exceptien *informalitatís et non rite factæ Insinuationis*, om dat de Insinuatie, die door den Schout van Valburg had moeten geschieden, door den Schout van Elst ge-

17. daan was. In het Ampt van Tusschen Maas en Waal sustineren de Overschouten, dat de Insinuatien van Ingangen Rechtens en vervolgen van dien door geene Ondereschouten, maar alleen door hun, elk in zyne Bank, moeten gedaan worden, en waar voor se 4. gl. 10. st. rekenen, daar een Ondereschout met 12. st., of, volgens Landrecht, met 6. st. betaald word. Egter kan men niet zien, waar uit zy dit hun recht derivieren, in tegendeel blykt uit de Instructie der Ondereschouten van den 28. May 1677., dat het doen der Weeten van Peindingen, als ook van Bezatingen en Inleidingen aan hun word gerecommandeerd, voorhoofds, of aan de woonsteden te doen. En is ook by Landschaps Resolutie de dato 1. May 1728. het verzoek van Amptman en Ridderschap, dat de Jura der Overschouten voor 't doen der exploiten, 'tzy die buiten of binnen 't Ampt gedaan wierden in plaats van zes stuivers tot ééne gulden per uur heen en weer mogten worden geaugmenteerd, afgeslagen. Gelyk 'er ook weinig reden zyn, waarom een Relas van een Overschout meerder zou moeten gelden, dan van de andere Schouten ieder in hun Kerspel, door denzelven Amptman aangesteld, en den Eed, van hun post wel en getrouwelyk waar te nemen,

nemen, zoo wel als de Overschouten gepræsteerd hebbende, dewyl het maar op bewys aankomt, dat 't exploit 18. ploict geschied is.] Een Schout is verpligt exactelyk te exploicteren, dat geene, het welk hem, ten dien einde, gegeven is, en vermag de palen van zyn ontvangen last, niet te overtreden, en moet specialyk mede, in alles, zoo in het exploicteren als relateren, eene naauwkeurige onzydigheid betragten en in acht nemen, in zoo verre, dat, zoo een Schoutus of Gerichtsode iets tegen de ordre begaat, of in eenige zaken de palen van zyn last overtreed, hy gehouden is, alles op zyn eigen kosten te herstellen, of te vergoeden de kosten, schaden en interesse, daar door veroorzaakt. S. van Leeuwen *Cens. for. p. 2. lib. 1. Cap. 9. n. 10. post text et D. D. ibi allegat.*

19. *Als in den Ampte Neder-Betuwe.* Daar de Kusters ook de arresten op perzonen doen. Ziet *Tit. 3. Art. 14.*

T I T. III.

Maer by aldien die geene, aen dewelcke de Weet moet gedaen worden, nochte synen Volmachtiger, die deselve Weet soude willen aennemem, in desen Furstendom ofte Graeffschap niet woonen nogh haer bevinden, sal de weet aen hun gedaen werden by openbaer Edict of Kercken-spraeck, mitsgaders met affixie van Billetten in de Stadt, Kerspel of Kerspelen, op de Grensen van desen Furstendom ende Graeffschap aldernaest hare

hare woonstede gelegen, ende daer-
 boven Copie van de Weet worden ge-
 insinueert aen die gene, dewelcke hare
 Goederen gebruycken of waernemen,
 ende aen haer selfs met de Post of an-
 dere gelegentheynt gelycke Copie toege-
 sonden worden, fullende niet-te-min aen
 de Clevische Ingefetenen de Weet vol-
 gens 'tgemaecte Verdrach geschieden.

I N H O U D.

1. 't Staat aan een Gevolmagtigde of de Insinuatie wil aan-
 nemen, dan niet.
 2. Geheel anders in de Beneden Ampten.
 3. Hoe de Insinuatie aan een Uitheemsche, wiens woon-
 plaats bekend is, geschied.
 4. En op wat wys, als het domicilie onbekend zy.
 5. Van de Insinuatie moet aan een Richter blyken, als by
 Contumacie voort geprocedeerd word.
 6. In cas van Oppositie word een geringe omiffie wol ge-
 passeerd.
 7. Insinuatie aan Cleefsche.
 8. Concordaten moeten by den Souverain gemaakt worden.
1. [Zullen willen aannemen. Zoo dat het aannemen
 der Insinuatien alhier aan de keur van een gevolmagtig-
 2. de gelaten word. Dog volgens Land-R. van Tiel. en
 Bomm.-W. Cap. 10. Art. 6. Stad-R. van Bomm.
 Cap. 8. Art. 6. zyn Procureurs en anderen, in rechten
 agerende, gehouden alle Uitheemsche Weeten, die aan
 hunne Principalen te doen staan, aan te nemen, en de-
 zelve Principalen daar van, tydelyk, te verwittigen,
 zonder dat zy zig des zullen mogen ontedigen, ten
 ware uit merkelyke oorzake en om fuffisante redenen,
 tot erkenenisse des Gerichts.]

3. [Open-

3. [Openbaar Edict of Kerkenpraak. Wanneer men weet, op wat plaats de besprokene buiten de Provincie van Gelderland woond, moet de Weet in dezer voegen gedaan worden, dat de Schout van 't Kerspel, waar onder de besprokene goederen leggen, zig begeeft na de Stad of Kerspel op de uiterste grensen, 't naast aan de woonstede van de besprokene gelegen, en aldaar de Weet, na geöbtincerd Territoir, door een gequalificeerd perzoon, na style aldaar gebruikelyk, ten zynen overstaan doet publiceren en affigeren, en daar van bewys uitbrengd, zonder dat het nodig is, dat ter plaatse daar de goederen leggen eenige Publicatie of affixie van Copie geschied, het geen alléén maar plaats heeft in 't cas, wanneer men niet weet, waar de besprokene woond; wordende dan voorts. ingevolge dezen Art., een Copie van de Weet geïnfinueerd aan de Bruikers der goederen, en een gelyk weerkleed, door den Schout in een Couvert gesloten en aan den geimpetreeerden geaddresséerd, op het Posthuis, of op eene andere plaats, als zalks gevoeglyk geschieden kan, ten fine van goede bestelling aanbevolen, van al het welk de Schout mede relateerd.
4. De Observantie van 't welk een en ander aan een Richter klaar zou moeten blyken, by al dien een zaak *in Contumaciam* vervolgd, en een Goed
5. uitgewonnen wierd. Dog zoo een Geimpetreeerde, niet tegenstaande de omiffie van 't een of ander in 't doen der Insinuatie begaan, zig in oppositie stelde, en dus toonde van de Procedure wel onderrigt te zyn, en hy, over zodanig defect, exceptie moveerde, word wel eens een gering defect over 't hoofd gezien, en 't zelve, door de Comparitie, voor gesuppleerd gehouden, als onder anderen, in zaken van W. Schiff geëxcipieerde contra den Capitain Grave van Byland excipient, by 't Land-gericht des Ampts van tusschen Maas en Whaal den 15. July 1773, zyn gerejecteerd geworden de exceptien *non observati statuti et non rite facte insinuationis*, daar op gebouwd, dat de Publicatie, midsgaders affixie van
- de

de Copie der Peinding, door den Schout der Beneden Bank gedaan was te Tiel, en dezelve door den Schout der Boven Bank had moeten geschieden te Vuuren by Gorinchem, wyl de Geimpetreeerde en Excipient te 's Hage woonde, en zyne Goederen onder laatstgem. Bank gelegen waren.]

7. *Aan de Cleeffche Ingezetenen de Weet, volgens het gemaakte verdrag geschieden.* Volgens het verdrag van den 26. October 1661. te vinden in 't Pl. B. 2. d. Col. 389. en 390. [is bepaald, dat alle *Citationes* wederzeids altoos *per juris subsidiales*, ofte, na behoorlyke requisitie van den Officier van de Plaats, geinfineerd, en in diervoegen de Insinuatien niet verweigerd zullen worden. Dienvolgens moet een Ingezeten, die op Goederen van een Cleeffche of Markfche met regt gesproken heeft, en daar van Insinuatie wil laten doen, zig vervoegen by den Richter, onder wiens Territoir de zaak begonnen is, en verzoeken een requisitoriaal brief aan den Officier, daar de Geimpetreeerde woond, om de Insinuatie aldaar te laten doen, waar mede de Schout dan derwaards vertrekt, en de Insinuatie bevordert, voorts bewys uitbrengd en relateerd.]
8. En staat te noteren, dat geene Concordaten by een subalternen Heer, neen! maar by de Staten van de Provincie, omtrent wederzyds Ingezetenien moeten gemaakt en ingegaan worden, *cum leges condere solius est Magistratus.* Voet de statut. sect. 6. Cap. 1. n. 16.

A R T. IV.

Maer aen Persoonen, die men niet weet waer dat sy haer onthouden, sal de Weet worden gedaen by Publicatie in de Kerkke,

ke, daer het Goedt gelegen is, ende affixie van Billetten op de Kercke aldaer, ende sal dan voorts de Weet geschieden aen de Gebruyckers of Administrateurs van het Goedt daer op geprocedeert wordt, met den last om den Eygenaer daer van tydelyck te waerschouwen.

I N H O U D.

1. *Insinuatie geschied aan de Kerkdeur.*
 2. *Waarom aan de Gebruikers der Goederen.*
1. [Deze Publicatie geschied eigentlyk aan de Kerk, of op het Kerkhof door den Scholtus na voorgaande klokkenslag, of zoo 'er geen klok is, met het slaan van den ring of iets anders, op de Kerkdeur, en plag te voren dikwils te geschieden op Sondagen na het eindigen der Godsdienst.] Ziet hier Mr. Schraffert *ad reformat. Velav. pag. 191. en 192.*
2. *Aan de Gebruikers.* De Regtsdoctoren leeren, dat een Pachter, die het gebruik heeft, meer verplicht is de Citatie aan den Eigenaar van 't Goed over te geven, als een Aanlegger. Brunnem. *in Commentar. ad ff. lib. 39. Tit. 2. ad L. 4. §. 5. n. 5. in fin.*

A R T. V.

De voorz. Weeten van Besaetongen,
Peyn-

Peyndongen, ende Inleydongen sullen moeten worden gedaen of geïnfinueert binnen ses weecken naer derselver Interpositie by poene van defertie.

I N H O U D.

1. *Van de Insinuatie der Klagte word niet gemeld.*
2. *De Insinuatien geschiedden te voren binnen jaar en dag.*
3. *Termyn van Insinuatie te doen loopt eerst na den dag der Interpositie van de actie.*

1. [*Inleiding.* Van de Klagte word hier, gelyk Art. 1. geen mentie gemaakt, om dat daar in, volgens Tit. 6. *infra.* andere Termynen lopen; en wyl een Beklaagdes Goederen, door de Klagte niet worden geaffecteerd, en een Klager zyne actie binnen jaar en dag moet institueren op poene van præscriptie, is een Beklaagde daar by, niet zoo veel als een Klager, geïntereesseerd, en dienvolgens genoeg als de Insinuatie maar voor de præscriptie der actie gedaan word, en dus binnen jaar en dag.]

2. [*Zes Weeken.* Te voren was het genoeg, als de Insinuatien binnen jaar en dag geschiedden, blykelyk uit 't Advys van Willem Water. *Nederl. Advys-Boek 4. d. Conf. 139.*; zynde, in 'taldaar behandelde geval, 't Bezaat geïnterponeerd geweest den 16. January 1654., en de Weet daar van geëxploicteerd den 28. April daar aan volgende, terwyl in Martio te voren een derde van 't bezette Goed cessie en opdracht bekomen had. Sustinerende W. Water, dat het voorgem. Goed met het Bezaat geaffecteerd bleef, om reden dat dezelve Weet niet was verjaard, maar binnen den be-
hoor-

hoorlyken tyd gedaan. add. Schraffert. *Vel. Pract. pag. 27.*]

3. *Naar derzelver Interpositie.* Dus dat den *dies termini* niet gerekend moet worden, *in termino*, en over zulks de dag van de Interpositie, of het doen van een Bezating, Peinding en Inleiding niet gerekend word. Ziet J. F. W. Pagenstech. in *Jurisprud. Polem. pag. 131.*

Interpositie